

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΧΡ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΜΑΪΟΣ 1910

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΩΔΕΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ,
ἐπὶ Ε. Π.

Ἡ ἸΤΑΛΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ, *ἐπὶ Στ. Μαρζώκη.*

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΥ, *ἐπὶ Β. Α.*

Ο ΣΟΠΕΝ ΚΑΙ Ἡ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ, *ἐπὶ Σ. Μπριουμιτζάκη.*

ΠΕΡΙ ΜΑΝΔΟΥΛΙΝΑΤΑΣ, *ἐπὶ Σταμ. Σταματιου.*

ΔΙΑ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΝ,
ἐπὶ Θεοδ. Συναδινου.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

ΕΙΚΟΝΕΣ :

Ναπολιτάνικη καλλονή. — Λωράν, ὁ θρόλλος τοῦ Φάουσι. — Ν. Γεωργατζή, Οἱ Ἀπόκληροι. — Α. Στεφάνου, Ἑλληνικὸν τοπίον. — Μποκατσιάμπη, Κεφαλὴ γέροντος. — Μάρκελλα Βάις.

ΑΘΗΝΑΙ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΑΘΗΝΑΙ, ΜΑΪΟΣ 1910

ΤΕΥΧΟΣ 7^{ον}

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Ὁδὸς Βενιζέλου Ἀριθμ. 9

Πλατεία Μητροπόλεως

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἐτησίᾳ δρ. 9

Ἐτησίᾳ φρ. 10

Ἐξάμ. » 5

Ἐξάμ. » 6

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ἐὐχαριστοῦμεν τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς τῆς «Καλλιτεχνικῆς Ἐπιθεωρήσεως» οἵτινες ἀθοορήτως ἀπέστειλαν ἡμῖν τὴν συνδρομὴν των. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, παρακαλοῦμεν καὶ αὐθις τοὺς καθυστεροῦντας ἔτι, ὅπως λάβωσι τὴν καλωσύνην καὶ ἀποστείλωσι ταύτην ἐγκαίρως.

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως)

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΝΑΠΟΛΙΤΑΝΙΚΗ ΚΑΛΛΟΝΗ

ΤΟ ΩΔΕΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ

Ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἦτο ἐπιθυμία ἐγκάρδιος διὰ τὸν Ἑλληνα, τὸ ὁποῖον πάντες ἐποθοῦμεν, διὰ τὸ ὁποῖον πολλοὶ ἔλεγον ὅτι ἐργάζονται, ἀλλ' εἰς τὸ ὁποῖον οὐδεὶς κατάρθωσε νὰ δώσῃ ὠρισμένην κατεύθυνσιν, εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὴν σφαῖραν τῆς πραγματικότητος. Τὸ Ὁδεῖον Ἀθηναίων, ἐκτιμήσαν δεόντως τὴν ἐν τῇ Βυζαντινῇ αὐτοῦ Σχολῇ ἀπὸ πενταετίας τελουμένην ἀθορύβως σοβαρὰν ἐργασίαν πρὸς ἀνύψωσιν τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, διάσωσιν δὲ τῆς γνησίας παραδόσεως, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν τὰ τε ἐκκλησιαστικά καὶ τὰ δημῶδη ἄσματα, κατόπιν δοκιμῆς μακρᾶς καὶ σκέψεως ὠρίμου ἀπεφάσισε πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τὴν περισυλλογὴν καὶ περίσωσιν τῶν ἀνά τὰ στόματα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ σωζομένων δημοτικῶν ἄσματων. Τὴν σοβαρὰν ταύτην ἀπόφασιν ἐπισήμως ἀνήγειλεν πρὸς τὰ μέλη αὐτοῦ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου, οὗτινος ἡ κατηγορηματικὴ δήλωσις μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐγένετο ἀποδεκτὴ, ἐμπλήσασα χαρᾶς μεγάλης πάντας τοὺς ποθοῦντας τὴν διάσωσιν τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ἑλληνικῶν τραγουδιῶν, διὰ τῶν ὁποίων τὸ ἡμέτερον Ἔθνος ἐξωτερικεῦει τὰ κατέχοντα τὴν καρδίαν αὐτοῦ πολλαπλᾶ αἰσθήματα. Καὶ τὸ σπουδαιότατον, ὅτι τὴν κατηγορηματικὴν ταύτην δήλωσιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου δὲν ἐπηκολούθησεν, ὡς συνήθως παρ' ἡμῖν συμβαίνει, σιωπὴ καὶ παραπομπὴ τοῦ πράγματος εἰς τὰς ἑλληνικὰς καλένδας, ἀλλ' ἄμεσος

ἐκτέλεσις αὐτῆς. Διότι ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον, εἰδικὴ ἐπιτροπὴ, ἀπαρτισθεῖσα ἐξ αὐτοῦ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὁδεῖου κ. Γ. Νάζου, τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς κ. Κ. Ψάχου καὶ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς συνθέσεως καὶ διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας κ. Α. Μαρσίκ ἐξέδραμεν εἰς τὸ χωρίον Μουρλᾶ τοῦ Αἰγίου, ὁπόθεν, ἐν ἀκράτῳ καὶ ἐξάλλῳ ἐνθουσιασμῳ τῶν κατοίκων αὐτοῦ καὶ τῶν πέριξ χωρίων, ἤρξατο τοῦ ἐθνικωτάτου τούτου ἔργου, τοῦ μέλλοντος νὰ διασώσῃ ζῶντα πλεον μνημεῖα καὶ γνωρίσματα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀποφάσεως καὶ τῆς διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἐξελιζέως τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, ὅστις ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς πολλαπλαῖς λεπτομερείαις τρανώτατα μαρτυρεῖ καὶ ποιστοποιεῖ τὴν ἐνότητά τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Περὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην οὐδεὶς ἡγέρθη θόρυβος, ὡς ἄλλως τε ἐμπρέπει εἰς ἐργασίας σοβαρὰς, καὶ διὰ τοῦτο πιθανὸν νὰ μὴ ἐδόθη εἰς αὐτὴν ἡ προσήκουσα σημασία καὶ προσοχή. Καὶ διὰ τοῦτο πληροφοροῦμεν τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Καλλιτεχνικῆς Ἐπιθεωρήσεως», ὅτι πρόκειται οὐχὶ περὶ στιγμιαίας καὶ παροδικῆς ἐξάψεως, ἀλλὰ περὶ σοβαρωτάτης ἐργασίας, πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ὁποίας ἐλήφθησαν ἐκ τῶν προτέρων πάντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα καὶ διὰ τὴν ὁποίαν εὐτυχῶς διετέθησαν καὶ πάντα τὰ ἀναγκαζοῦντα μέσα. Καὶ εἶνε μέγιστον εὐτύχημα, ὅτι τὸ ἀνώτατον παρ' ἡμῖν μουσικὸν τέμενος ἀνέλαβε τὴν ἐργασίαν ταύτην, διότι μόνον τοῦτο ἠδύνατο νὰ προσδώσῃ τὸ ἐπιστημονικὸν κύρος εἰς μίαν τοιαύτην ὑψίστης σπουδαιότητος ἀλλὰ

καὶ λεπτοτάτης φύσεως ἐργασίαν καὶ νὰ θέσῃ ἐπὶ ταύτης τὴν σφραγίδα τῆς γνησιότητος. Διότι, ὅπως οὐδεμίαν σημασίαν δύνανται νὰ ἔχη ἡ περισυλλογὴ λίθων ὑπὸ τῆς σκαπάνης εἰς τὸ φῶς ἐρχομένων, ἂν μὴ ἡ ἐν τῷ προσώπῳ εἰδικῶν προσώπων ἐκπροσωπούμενη ἀρχαιολογικὴ ἐπιστήμη, εἶπη τὴν τελευταίαν αὐτῆς λέξιν περὶ τῆς ἀξίας τῶν λίθων τούτων, οὐδεμίαν ἐξίσου τελείως ἐπιστημονικὴν καὶ ἱστορικὴν ἀξίαν ἐπίσημον δύνανται νὰ ἔχουσιν ἄσματα, ἐπιμελῶς μὲν καὶ ἐνθουσιωδῶς συλλεγόμενα. ἀλλὰ πολλάκις καὶ πρὸς ἐπίδειξιν κακὴν παρ' αὐτοχειροτονήτων συλλογῶν, ὧν ἡ ἐργασία οὐδέποτε κατάρθωσε νὰ ἐλεκταθῇ πέραν ὀρισμένων τινων τραγουδιῶν πρὸς ἐπίδειξιν τῶν φωνατικῶν καλλῶν τῶν ἀδόντων αὐτὰ ὑποτιθερισζομένων. Ἡ τέχνη καὶ ἡ ἐπιστήμη οὐδεμίαν πρὸς τοιαύτας ἐμπειρικὰς ἐπιδείξεις ἔχουσιν σχέσιν, μάλιστα δὲ, ὅταν ὑπὸ τὸ πρόσχημα μερίμνης δῆθεν ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς μουσικῆς ὑποκρύπτονται σκοποὶ ἰδιοτελεῖς καὶ σκανδαλωδῶς συμφεροντολογικοί.

Τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν, μακρὰν τοιούτων βλέψεων ἀνώτερον δὲ τοιούτων ὑπονοιῶν, μίαν καὶ μόνην ἔθετο ἀρχὴν. Τὴν ἀναζωπύρησιν τοῦ ἐθνικοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος, διὰ τῆς συστηματικῆς περισυλλογῆς καὶ ἀποκρυσταλλώσεως τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ἁσμάτων, τὰ ὅποια εὐρόντα οὕτω στέγην ἀσφαλῆ, θέλουσιν ἀφυπνίσει τοὺς ἐξ ἀγνοίας ἢ ἐκ κακῆς ἀντιλήψεως ἀδιαφοροῦντας πρὸς τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν μουσικὴν, διαδιδόμενα οὕτω διὰ τοῦ Ὁδείου εἰς πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις ἀγνά καὶ ἐπιστημονικῶς διηυθετημένα.

Ὅτι οὐδὲν πλέον τῆς ἀληθείας γράφομεν, ἀπόδειξις ἡ πρώτη ἐργασία, ἣτις μετὰ τοσαύτης προσοχῆς καὶ κατόπιν τό-

σης ἐρεύνης καὶ μελέτης κατεστράφη, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ζῆνοι πρὸς αὐτὴν ν' ἀναγνωρίσωσι τὸ τελείως ἐπιστημονικὸν καὶ γνήσιον αὐτῆς. Διότι οὐ μόνον ἀπεκρυσταλλοῦντο ἐκ τοῦ φυσικοῦ τὰ ὑπὸ τῶν χωρικῶν ἀδόμενα ἄσματα εἰς ἀφοτέρας τὰς γραφὰς τὴν Βυζαντινὴν τουτέστι καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν καὶ ἐμετρονομεῖτο ἡ ῥυθμικὴ αὐτῶν ἀγωγή, ἀλλὰ καὶ ἐξηλέγχοντο αὐθαρεῖ ἂν πιστῶς καὶ ἐν ταῖς ἐλαχίσταις αὐτῶν μελωδικαῖς καὶ ῥυθμικαῖς λεπτομερείαις ἀπεδίδοτο, ὁμολογηθείσης μάλιστα τῆς ὑπεροχῆς τῆς Βυζαντινῆς γραφῆς πρὸς πιστοτέραν πάσης λεπτομερείας ἀπόδοσιν. Μετὰ δὲ τὴν κατάστρωσιν ἑνὸς ἐκάστου ἰδιαίτερος καὶ τὴν ὑπογραφήν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, πιστοποιούντων οὕτω τὴν γνησιότητα καὶ τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν, ἐλαμβάνοντο καὶ ἐν φωνογράφῳ πρώτης δυνάμεως, πρὸς τοῦτον ἀκριβῶς τὸν σκοπὸν ἐξ Εὐρώπης ἀγορασθέντα, ὅπως χρησιμεύη οὕτως, οὕτως εἰπεῖν, ἐξελεγκτῆς διὰ τοὺς τυχόν ἀμφιβάλλοντας, οὐχὶ δὲ ἵνα ἐξ αὐτοῦ κατόπιν γράφονται τὰ ἄσματα.

Τὰ οὕτω συλλεγόμενα ἄσματα θέλουσιν ἐκδοθῆ εἰς Βυζαντινὴν καὶ Εὐρωπαϊκὴν γραφὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ὁδείου μετὰ τῶν σχετικῶν τεχνικῶν καὶ λαογραφικῶν παρατηρήσεων. Ταῦτα δὲ τὰ ἄσματα ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἀποτελῶσι τὸ ὑλικὸν τῶν ἀπὸ τετραετίας διδομένων συναυλιῶν τῆς δημόδους μουσικῆς.

Τιμῶντες καὶ γεραίροντες τὸ ἐθνικώτατον τοῦτο ἔργον, ὅπερ ἀνέλαβε τὸ καθ' ἡμᾶς Ὁδεῖον, εὐχόμεθα τελείαν καὶ ἀπρόσκοπον τὴν ἐπιτυχίαν, ἣτις εἶνε καὶ εὐχὴ σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὸν δίκαιον δὲ ἀπονέμομεν ἔπαινον τοῖς τε συλλαβοῦσι τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀόκνως ἐργαζόμενοις.

Ε. Π.

Ἡ ΙΤΑΛΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Δὲν εἶνε ἡ ἀγάπη πρὸς τὴ δοξαμένη χώρα τῶν πατέρων μου, ποῦ μὲ κάνει νὰ προτιμῶ τὴν ἰταλικὴν μουσικὴν ἀπὸ τῆς γερμανικῆς καὶ ἀπὸ τῆς γαλλικῆς. Ἡ προτίμησις αὐτῆς εἶνε δικαιολογημένη, εἶνε ἡ ἀγάπη ἐκείνη ποῦ γι' αὐτὴ ἔχει αἰσθανθῆ κάθε μορφωμένη ψυχὴ, ἡ ὅποια κλεῖ μέσα τῆς μία τοῦλάχιστον ἀκτῖνα τοῦ ὡραίου, τοῦ κόσμου ἐκείνου τῶν ἀρωμάτων καὶ τοῦ φωτός. Καὶ ποῖος δὲ θυμᾶται τοὺς μεγάλους ἐκείνους διδασκάλους τῶν ἤχων, οἱ ὅποιοι εἶχαν διασκορπισθῆ εἰς τὴν Εὐρώπην γιὰ νὰ μοιράσουν μὲ αὐτὴ τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀρμονίας τὸ γλαυκὸ τοῦ οὐρανοῦ τῶν, καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τῶν; Οἱ μεγάλοι ἐκείνοι ἐδίδαξαν τοὺς Γερμανοὺς, τοὺς Γάλλους, τοὺς Ἄγγλους· μιλεῖ ἀκόμη ἀπὸ τὴν Γερμανία καὶ τὴν Αὐστρία ὁ Scarlatti καὶ ὁ Porpora καὶ ἀπὸ τῆς γαλλικῆς μητροπόλεως ὁ Rubini καὶ τόσο ἄλλοι ἔνδοξοι.

Ἡ ἰταλικὴ μουσικὴ ἀφοῦ ἐγύρισε θριαμβευτικῶς ὅλη τὴν Εὐρώπην καὶ παντοῦ ἔστησε τὸ θρόνον τῆς, ἔπρεπε γιὰ μερικὰ χρόνια ν' ἀναπαυθῆ πάνω στὴς δάφνες, ποῦ τῆς ἔστρωσεν ὁλος ὁ πολιτισμένος κόσμος. Ὑστερα ἀπὸ τοὺς θριάμβους τοῦ Ροσσίνι, τοῦ Δάντε αὐτοῦ τῶν ἤχων, τοῦ Βελλίνι, τοῦ Δονιζέττι, τοῦ Βέρδη, ἔπρεπε ἡ ἰταλικὴ μουσικὴ ν' ἀναπαυθῆ γιὰ νὰ σηκωθῆ μὲ νέας δυνάμεις, ἔπρεπε νὰ κάμῃ νὰ πιστέψῃ ἡ Εὐρώπη ὅτι ἡ πηγὴ τῆς ἐμπνεύσεως, τῶν μεγάλων ἰδεῶν ἐστέρησεν εἰς τὸν ἰταλικὸν νοῦ καὶ ὅτι ὁ ἰταλικὸς ἥλιος λησμονήσῃ τὰ μονοπάτια, ἀπὸ τὰ ὅποια ἔτρεχε νὰ πλημμυρίσῃ ἀπὸ φῶς τὸν Palestrina τὸν Durante, τὸν Cimarosa, τὸν Λέο, τὸν

Scarlatti, τὸν Marcello τὸν XVIII αἰῶνα τὸν Ροσσίνι, Βελλίνι, Δονιζέττι καὶ Βέρδη κατὰ τὸν XIX.

Ἡ σιωπὴ τῆς αὐτῆς ἔδωκεν ἀφορμὴν ν' ἀναπτυχθῆ ἡ γερμανικὴ καὶ γαλλικὴ μουσικὴ, στὴν ὁποίαν [ἀκοῦς, στὸ πείσμα τῶν μικρῶν, ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὴν ἰταλικὴν νόταν θριαμβευτικῶς νὰ περνᾷ.

Προηγείται ἡ ποίησις, ἡ ἔμπνευσις καὶ ἔπεται ἡ φιλοσοφικὴ σκέψις, κτῆμα καὶ κατὰκτησις τοῦ γερμανικοῦ πνεύματος. Προηγήθησαν στὴν Ἰταλία ἡ λεγεῶνες τῶν μεγάλων ποιητῶν τῶν φθόγγων καὶ ἐφάνησαν κατόπιν στὴν Γερμανία οἱ φιλόσοφοι μουσικοὶ γιὰ νὰ στεροποιήσουν τὸ μεγάλο οἰκοδόμημα τῆς τέχνης, κτῆμα ἀπόλυτον τοῦ Ἰταλοῦ. Οἱ ποταμοὶ οἱ ἀρμονικοὶ, οἱ μελωδικοὶ, ἡ πλημμύρα τῶν ἰδεῶν, τῶν σκέψεων, τῶν αἰσθημάτων ἀλήθεια ὅτι λείπουν, ἀλλὰ ἡ ἀρμονία, ἡ μελωδία διοχετεύεται τεχνικώτερα, μαθηματικώτερα στοὺς Γερμανοὺς, οἱ ὅποιοι πολλὰς φορὰς προστρέχουν, τὸ σύστημα ἀντὶ νὰ συστηματοποιήσουν, ἔξαφανζίουν τὸ αἶσθημα γιὰ νὰ φιλοσοφήσουν καὶ μᾶς κρύβουν τὴν ἰδέαν, ὅπως κρύβεται μία ἀκτῖνα μέσα στὸ μολύβδινο οὐρανὸ τῆς, μία ἀκτῖνα, ἡ ὅποια δὲν χύνει οὔτε φῶς στὰ μάτια, οὔτε θερμότητα στὰ στήθη.

Ἡ ἰταλικὴ μουσικὴ εἶχε γιὰ λίγο καιρὸ ἀναπαυθῆ γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ μέλλοντος. Μέσα στὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, στὴν πνοὴ τοῦ ζεφύρου τρέχουν τ' ἄτομα τοῦ Ροσσίνι, τοῦ Βελλίνι, καὶ τοῦ Βέρδη κ' εὐτυχῆς ἐκεῖνος, στὴν καρδίαν τοῦ ὁποίου σταματήσῃ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ γιὰ νὰ

θαυματουργήση. Οί νέοι, οί οποιοί στο Πα-
ρίσι σήμερα δοξάζουν τὸ ἰταλικὸν ὄνομα,
ἔκλεισαν στή ψυχὴ τους εἰς ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἄ-
τομα, τὰ ὁποῖα ἔκαμαν τὴν Ἰταλία μεγάλη.

Ὁ Leoncavallo, Cilèa Giordano Fi-
liasì παρατάσσονται θρησκευτικῶς γιὰ νὰ
περάσῃ ὁ Barbieri di Sivillia, αὐτὸς ὁ
Δὸν Κιχῶτης τῆς μουσικῆς, καὶ εἶνε οἱ
σκαπανεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐτοιμάζουν τὸ δρόμο
γιὰ νὰ περάσῃ ὁ Ροσσίνης τοῦ μέλλον-
τος.

Ἡ νότα τοῦ Βελλίνη σὴν ἰταλικὴ ψυχὴ
ἐκτυλίσσεται καὶ βγαίνει ἀπὸ τὰ ἰταλικώ-
τητα στήθη τοῦ Παύλου Φροντίνη τεχνικὴ,
ἁρμονικὴ, μελωδικὴ, ὡς μίαν ἡμέρα ἀπὸ
τὴ ψυχὴ τοῦ τέκνου τῆς Κατάνης ἢ νότα
τοῦ Gimarosa τοῦ Pergolese, τοῦ Ροσ-
σίνη. Ἡ νότα αὐτὴ ἔχει ἀποτελέσει τὸ
θρίαμβο τῆς Gavalleria Rusticana καὶ
ἔχει δώσει δικαιώματα ἀθανασίας στοῦ Φρον-
τίνη, ὁ ὁποῖος εἶνε ἡ γνησιώτερη ἐξέλιξις
τοῦ μεγάλου του συμπολίτη.

Ὁ Φροντίνης ἔγραψε θαυμάσια μελο-
δράματα γιὰ τὴν ἔμπνευσι, γιὰ τὸ βαθὺ
αἶσθημα, γιὰ τὴν ἰδέα, γιὰ τὴ μεγάλη τέ-

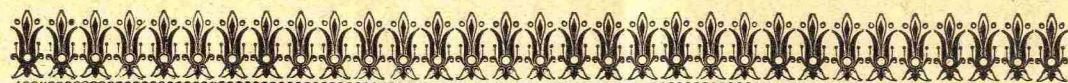
χνη, ἢ ὁποῖα τὰ χαρακτηρίζει.

Τὰ μελαδράματά του δὲν ἀποτελοῦνται
ὅπως τῶν ἄλλων, ἀπὸ δύο ἢ τρία motivi,
οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν νὰ κρύβουν τὴ γυ-
μνότητά τους στοῦ τεχνικὸ μέρος. Εἶνε
πλούσιος ἀπὸ τέχνη, ἀπὸ ἰδέες, ἀπὸ μο-
τινί, ἀπὸ μελωδίες, ἀπὸ ἁρμονίες.

Τὰ μελοδράματά του ἐθαυμάσθησαν στὰ
μεγαλείτερα θέατρα τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ στοῦ
μουσουργόν των δὲν ἐστήθη ἀκόμη ὁ στυ-
λοβάτης ποῦ τοῦ ἐτοιμάζει τὸ μέλλον, γιὰ
τὸ Faleomere, Malia, καὶ γιὰ τὸ τελευ-
ταῖο του μελόδραμα Elsie.

Ὡς μελωδιστῆς ὁ Φροντίνης θεωρεῖται
καὶ δικαίως ὁ μεγαλείτερος ὄλων. Ἡ τριάς
ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Tosti, De-
nza καὶ Frontini, ἔχει ἀπλώσει τὴ θεότητά
της καὶ στοὺς Δυὸ Κόσμους καὶ ὅλοι τὴν
ἐθαύμασαν, ἀλλὰ τὸ αἰσθητικὸ δικαστήριον
τοῦ μέλλοντος καὶ ἡ σοβαρὴ κριτικὴ ἔδωσε
τὰ πρωτεῖα εἰς αὐτὸ τὸ φωτεινὸ τέκνο τῆς
Κατάνης, τὸ ὁποῖον ἢ Ἑλλάς χρεωστῆ νὰ
θαυμάσῃ, νὰ υἱοθετήσῃ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΟΚΗΣ

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΥ

Ἐπιθυμοῦντες νὰ καταστήσωμεν ταύ-
την γνωστὴν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώ-
στας καὶ ἰδίως τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὸ
κλειδοκύμβαλον, παραθέτομεν ἐνταῦθα ἰ-
δέας τῆς τινὰς ἐκτεθείσας ἐν τινι Γαλλικῷ
περιοδικῷ, ἰδέας ὧν τὰ θαυμάσια ἀποτε-
λέσματα κατάδηλα ἐδείχθησαν ἐν τῇ ἐφαρ-
μογῇ.

*

«Ἐκ πολυετοῦς πείρας συνεπεράναμεν
ἀσφαλῶς ὅτι διὰ νὰ καταστή τις καλὸς
κλειδοκυμβαλιστῆς, εἶνε ἀπαραίτητον νὰ
κέκτηται χεῖρας «εὐρείας καὶ νευρώδεις»
ἐν μιᾷ λέξει ἀθλητικὰς. Φαίνεται λίαν φυ-
σικόν ὅτι ἀοιδὸς εὐθραύστου φωνῆς δὲν
εἶνε δυνατὸν νὰ διυροκινδυνευσῇ εἰς τοὺς
Βαγνερικὸς ρόλους, οὔτε ἐπίσης ἰσχυρᾶς
λυρικῆς ἰδιοσυγκρασίας ρυθμοκινδυνεύσῃ νὰ
ψάλλῃ τὸ βάλς «Pardon de Ploërmel». Δι' ἕνα
ὅμως κλειδοκυμβαλιστὴν εἶνε λίαν
φυσικόν, ἢ μᾶλλον ὑποχρεωτικόν νὰ ἐκτε-
λέσῃ ἀλληλοδιαδόχως ἔργα, ἅτινα ἀπαιτοῦ-
σιν διαφόρους ἰδιοσυγκρασίας. Ἐν τῇ ὑ-
ποχρεωτικῇ, οὕτως εἰπεῖν, ταύτη ἐκτελέσει
δέον ὁ μαθητῆς νὰ ὀδηγῆται νὰ εὐρίσκη
τὸν καταλληλότερον τρόπον, ὅστις τοῦ ἁρ-
μόζει, δι' ὃ εἶνε ἀπαραίτητον, ν' ἀποφεύγῃ
ἐργασίαν μηχανικὴν.

Ἡ σπουδὴ τοῦ κλειδοκυμβάλου πρέπει
νὰ θεραπεύῃ μίαν ἀπασχόλησιν σοβαρὰν
καὶ ὠφέλιμον καὶ οὐχὶ καθῆκον πληκτι-
κόν. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς μελέτης τὸ
μάξιμον, οὕτως εἰπεῖν, τῆς καθημερινῆς
ἐργασίας δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὰς τρεῖς
ὥρας, καὶ τοῦτο ὄχι ἀδιακόπως, ἀλλὰ μὲ
ἀναπαύσεις.

Τὸ κυριώτερον ἐπίσης εἶνε νὰ μάθῃ τις
νὰ ἐπικρίνῃ μόνος του τὴν ἐργασίαν, καὶ
νὰ προσέχῃ ἐπισταμένως εἰς ταύτην. Ἀ-
ξίζει δὲ περισσότερον ὁ μαθητῆς νὰ μα-
θάνῃ ἀπὸ στήθους ἐκείνου, ὅπερ μελετᾷ, ἵνα
δύνηται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν νὰ συγκεντρώσῃ
ἅπασαν τὴν προσοχὴν του ἐπὶ τῆς στάσεως
τῶν χειρῶν καὶ δακτύλων του. Ἐξαιρετος
δὲ προπαρασκευαστικὴ ἀσκήσις εἶνε ἐκείνη
ἣτις συνίσταται εἰς τὸ νὰ τίθενται καιονι-
κῶς οἱ δάκτυλοι ἀκολουθοῦντες τὸ μήκος
των καὶ ἐλαφρῶς κεκρυτωμένοι ἐπὶ τῶν
πλήκτρων, ὠθοῦντες ταῦτα διὰ βραδείων
κινήσεων, κυματοδῶν καὶ ρυθμικῶν ἐκ τῶν
ἄνω πρὸς τὰ κάτω δι' ὀλοκλήρου τοῦ βρα-
χίονος. Ἡ ἀσκήσις αὕτη ἀπαλλάσσει τὸν
βραχίονα τῆς συνήθους αὐτοῦ δυσκαμψίας.
Ὅλαι αἱ προκαταρκτικαὶ ἀσκήσεις, αἱ με-
λέται, ἐπίσης τεμάχια τινὰ, πρέπει νὰ ἐκ-
τελῶνται καταβαλλομένης μεγάλης προσο-
χῆς εἰς τὰς διακυμάνσεις ταύτας, αἵτινες
δίδουσιν εἰς τὸν ἤχον ὅλας τὰς ἀβρὰς ἰδιό-
τητάς των.

Ἐκτὸς τῶν πλεονεκτημάτων τούτων τοι-
αύτην τελείαν ἐκγύμνασιν ἀποκτᾷ ἐκείνος,
οὐχὶ ὀλιγώτερον ὠφέλιμον, ὅστις ἀποδίδει
εἰς τὸ στήθος του ὅλην τὴν ἐλευθερίαν του
χωρὶς νὰ κρατῇ αὐτὸ εἰς θέσιν ἀκατάλλη-
λον καὶ ὀλεθρίαν.

Διὰ νὰ συγκρατήσῃ δὲ τις ἕνα ἤχον «πλή-
ρη καὶ μελωδικόν» ὀφείλει νὰ πλήττῃ τὸ
πλήκτρον μὲ τὰς χεῖρας κατὰ τὸ ἦμμου,
ἰσοπέδους, καὶ νὰ ἐγγίξῃ τοῦτο μὲ τὸ πλα-
κωτὸν μέρος τῆς τελευταίας φάλαγγος τοῦ
δακτύλου. Πᾶσα δ' ἀπομίμησις καὶ ἐν τῇ

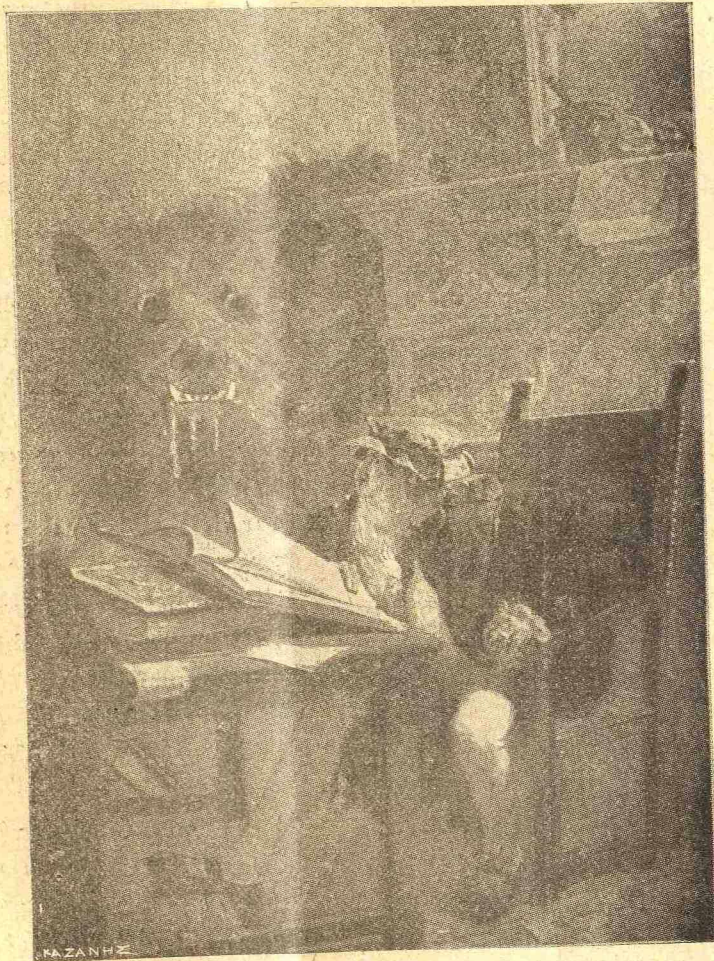
εκτελέσει και ἐν τῇ στάσει δέον ν' ἀποφεύ-
γηται· ἐπίσης δὲ πρέπει νὰ κείται πολὺ
πλησίον τοῦ πιάνου καὶ νὰ μεταχειρίζεται
τὰ πεντάλ ὡς ὑποστήριγμα.

Δέον ν' ἀποφεύγηται ἐπίσης ἵνα ἡ φά-
λαγξ τοῦ δακτύλου ἀποτελεῖ κοιλότητα τι-
νά, ἔλλειψιν γενικῶς παρατηρηθεῖσαν.

Ἐπίσης πρέπει νὰ διασκεδάζη ὁ μαθη-
τὴς ἐκτελῶν, ἀναλόγως ἐννοεῖται τῶν δυνά-
μεών του, τεμάχια ὅσον τὸ δυνατόν ἰκανο-
ποιῶντα τὴν ὄρεξιν του. Ἐγὼ τοῦλάχιστον

εἰς τοὺς μαθητὰς μου δίδω μελέτας τοῦ
Κάλλερ, τοῦ Τζέρου, τοῦ Κράμερ, τοῦ Στέ-
φεν Ἑλλερ, τοῦ Μεσελὲς καὶ ἐκ τῶν ἐνβα-
σιῶν τοῦ Μπάχ κ.τ.λ. Τοιαῦτα προτείνω νὰ
δίδονται τοῖς μαθηταῖς καὶ εἰς ταῦτα μό-
νον, τὰ ὅποια δυνατόν καὶ νὰ μὴ γνωρί-
ζον ἴσως, θὰ ἴδουν ὅτι ὑπάρχει ἐν τούτοις ἀπό-
κριτον μίαν μουσικὴν δι' ἧς εἰς τούτους ἀπό-
κείται νὰ καταστῶσι γνωστοί.

B. A.

(Εἰκὼν Ἄωρον) Ο ΘΥΓΑΛΛΟΣ ΤΟΥ ΦΑΟΥΣΤ

Πῶς ὁ διάβολος παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ὡς ἀγριόσκυλλος

Ο ΣΟΠΕΝ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ

Ἄσσοι ἤκουσαν τὸν Σοπὲν ὁμολογοῦν ὅτι
οὐδέποτε ἤκουσαν παρόμοιον τι. Τὸ παίξι-
μόν του ἦτο ὅπως καὶ ἡ μουσικὴ του. Ὅ-
ποία δὲ τέχνη, ὅποια δύναμις! μάλιστα
ὅποια δύναμις· καὶ τὸ ὕψος τῆς ἐμπνεύ-
σεώς του! Ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος οὗτος
ἐκλονίζετο. Τὸ κλειδοκώμβalon ἐλάμβανε
ζωὴν ἢ το θαυμάσιον μέχρι ῥίγους· δὲν ἀνε-
γνώριζέ τις πλέον τὸ ὄργανον, τόσον τοῦτο
μετεβάλλετο ὑπὸ τοὺς δακτύλους του. Ἐ-
παιζεν ὅπως καὶ συνέθετεν.

Ἐνώπιον κυριῶν ὑπερέβαιεν ἑαυτόν.
Ἐξετίμα ὑπερβαλλόντως τὴν ἀριστοκρατίαν,
ἃς μὴ τὸν κατηγορήσῃ δέ τις διὰ τοῦτο.
Ἦτο ἀποτελέσμα τῆς εὐγενεοῦς καὶ λεπτιῆς
φύσεώς του. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τις ὡραι-
τερον πρᾶγμα ἀπὸ τὸν Σοπὲν παίζοντα ἐν
τῷ μέσῳ ὡραίων γυναικῶν.

Καὶ τὰ βερνικωμένα ὑποδήματά του, τὰ
πλέον ἀπαστράπτοντα τὰ ὅποια ἔβλεπέ τις.
Εἶχε πολὺ μικρὸν πόδα καὶ ἡ ρεδιγκότα του
πάντοτε σταυρωτὴ καὶ κονιτωμένη ἕως
ἐπάνω ἐφηρμοσμένη κατὰ τὸν τελευταῖον
συρμόν. Ἐν τῇ περιβολῇ του ἦτο ὅτι κομ-
πὸν ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ τις. Ἐλεγέ τις
ὅτι ἐκάστοτε ἔφερε νέα ἐνδύματα.

Ὡς μεγαλοφυῆς ἐκτελεστῆς διερμήνευε
τὸν Μότσαρ καὶ Μπετόβεν μὲ τὸ αἰσθημά
του, ἦτο δὲ τὸ πρᾶγμα ἀληθῶς ὡραῖον, ὑψη-
λόν. Δὲν ἦτο ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν κριτι-
κῶν καὶ ἱστορικῶν ἐκτελεστῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ Rubato ἐπιτρέψατέ μοι
νὰ ἐκταθῶ εἰς λεπτομερείας. Τοῦτο εἶναι
ὁδηγία ἀπαντωμένη παρὰ τοῖς προγενεστέ-
ροις (Μπάχ κλπ.) τῆς ὁποίας ἡ οὐσία εἶναι
ἡ παραλλαγή τῆς κινήσεως καὶ ἡ ὁποία
ἐφαρμόζεται εἰς δύο μέσα τῆς ἐκφράσεως
τῆς μουσικῆς· ἦτοι τὴν τροποποίησιν τοῦ

ἤχου, καὶ τὴν τῆς κινήσεως, ὡς καὶ εἰς τὴν
ρητορικὴν καθ' ἣν ὁ ὁμιλῶν ἀναλόγως τοῦ
αἰσθημάτων ὅπερ τὸν κατέχει ὑποῖ ἢ κατα-
βιβάζει τὴν φωνήν, ἐπιταχύνει ἢ ἐπιβρα-
δύνει τὴν ἀπαγγελίαν. Τὸ Rubato λοιπὸν
εἶνε ἀπόχρωσις κινήσεως, ἐνυπάρχει εἰς
αὐτὸ προτεραιότης καὶ βραδύτης, φροντὶς
καὶ ἀμέλεια, κίνησις καὶ ἡρεμία, ἀλλὰ ὅποια
ἐγκράτεια ἀπαιτεῖται εἰς τὴν χρῆσιν τῆς με-
θόδου ταύτης καὶ ποσάκις δὲν λαμβάνει τις
ἀφορμὴν νὰ κατακρίνη τὴν κατὰχρησιν.
Πολὺ συχνὰ δὲν ἀκούη τις μουσικὴν Σο-
πὲν παρατηρεῖ τὴν ὑπερβολικὴν χρῆσιν τοῦ
Rubato παντοῦ ὡς καρύκευμα χωρὶς ὑπο-
λογισμὸν καὶ μέτρον. Εἶναι τὸ ἐλάττωμα
πολλῶν ἐρασιτεχνῶν οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ
πολλῶν καλλιτεχνῶν.

Εἶδατε ποιεῖ κάτοπτα ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια
ἀποδίδουν τὴν εἰκόνα γελοιωδῶς ἠλλοιωμέ-
νην; Τὸ Rubato ἐν ὑπερβολῇ εἶνε ἀπαρ-
λάκτως τὸ ἴδιον.

Διηγοῦνται περὶ τοῦ Σοπὲν εἰς τὴν παρά-
δοσιν. «Πολὺ καλὰ ἄγγελέ μου» ἔλεγεν δὲν
ἦτο εὐχριστιμῆτος· ἔφαυε δὲ τὴν κόμην
του δὲν δὲν ἔμενεν εὐχριστιμῆτος ἐκ τοῦ
μαθήματος. Μίαν φορὰν ἔθραυσε μίαν κα-
θέκλαν. Ὡς διδάσκαλος δὲ πόσον ἦτο ἔξο-
ξος· τί θαυμάσιον μεταδοτικόν! Διὰ νὰ
ἐκφράσῃ τὴν ἐν ἑαυτῷ ὑπάρχουσαν ποίησιν,
ὁ λόγος του ἦτο ἐπίσης εὐφραδῆς ὡς καὶ ἡ
μουσικὴ του. Ἦτο ποιητὴς διδάσκαλος.
Προκειμένου περὶ ἐνὸς μέρους τῆς σοφίας
εἰς τὰ ὕψησις τοῦ Βέμπερ. Τὴν στιγμὴν αὐ-
τὴν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔλεγεν, «εἰς ἄγγελος
ἵπταται εἰς τὸν οὐρανόν».

Μίαν ἡμέραν καθ' ἣν ἦτο ἀσθενὴς ὁ Σο-
πὲν, ἠθέλησε νὰ δεχθῇ εἰς τὸν θάλαμον του
μερικὸν φίλον του· ἐπὶ τῆς τραπέζης του

ἔκειντο «Αἰ ἀπόκρως» τοῦ Σοῦμμαν. Κάποιος ἐξ αὐτῶν τὸν ἠρώτησε τί ἰδέαν εἶχε περὶ τοῦ ἔργου τούτου. Ὁ Σοπὲν ἀπήντησε πολὺ ψυχρῶς ὡς νὰ τῷ ἦτο μόλις γνωστὸν τὸ ἔργον τοῦ Σοῦμμαν. Ἦτο κατὰ τὸ 1840 αἱ δὲ «ἀπόκρως» εἶχον ἐκδοθῆ τῷ 1834 καὶ ὁ Σοπὲν ὄχι μόνον ἐδείκνυε ὅτι ἠγνόει τὸ 9ον ἔργον τοῦ Σοῦμμαν, ἀλλ' ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἠθέλε οὔτε νὰ τὸ γνωρίσῃ. Ἦτο κλασικὸς τὸ αἶσθημα καὶ τὴν γνώμην, συγχρόνως δὲ ρομαντικὸς κατὰ τὴν φαντασίαν ἡμᾶλλον δὲν ἦτο τίποτε ἀπ' αὐτά: ἦτο μία μεγαλοφυΐα.

Ἐν περιλήψει ὁ Σοπὲν ἦτο ἀπλοῦς ἄνθρωπος (δὲν θέλω νὰ εἶπω ἀπλοῦς τὸ πνεῦμα) δηλ. ὄχι φιλόλογος, ὄχι κριτικὸς, οὐδόπως ὁμοιάζων μὲ τὸν Λιστ ἢ Μπερλιόζ. Ἦτο ψυχὴ δὲν ἦτο ψυχολόγος. Οἱ ψυχολόγοι ἀποδεικνύουν ἄριστα τοὺς μηχανισμοὺς τῆς ψυχῆς ἀλλὰ δὲν ἔχουν ψυχὴν. Εἶναι χειροῦργοι. Μολονότι ἦτο σύγχρονος τῆς Γεωργίας Σάο νδης, ἔμεινε ξένος εἰς τὴν φιλολογικὴν κίνησιν. Ἀνεγίνωσκεν ὀλίγον, ἐκτὸς τῶν Πολωνῶν ποιητῶν του· διότι ὁ Σοπὲν ἦτο πατριώτης καὶ ὅλα του τὰ χρήματα τὰ ἐξώδευε διὰ τοὺς πρόσφυγας Πολωνοὺς, δὲν ἀνεγίνωσκε σχεδὸν καὶ δὲν κατώρθωσε ποτὲ νὰ γράψῃ καλῶς τὴν γαλλικὴν.

Ὁ Βασιλεὺς Λουδοβίκος Φίλιππος διανό Σοπὲν εἶχε παίξει εἰς τὸ Saint Cloud μετὰ τοῦ Μόσελες τῷ ἐδώρησε θανμάσιον κύπελλον.

Σοπὲν καὶ Μόσελες περίεργος συνδασμός. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἐξεφράζετο μετὰλύτης ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ἐκτάσεις τῆς δεκάτης αἰτίας ἦσαν τόσον συνηθεῖς εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ Σοπὲν, καθόσον εὗρισκεν διήτητο περιττὴ δυσκολία.

Ἐπειδὴ Σοπὲν ἐδέχετο πολλὰκις τοὺς φίλους του τὴν παράδοσίν του, εἰς μίαν

ἡμέραν ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου τῷ λέγει: διδάσκαλε, διατί δὲν κάμετε ἓνα μελόδραμα; «Α! Κύριε Κόμη, τῷ ἀπήντησεν ὁ Σοπὲν, ἀφῆσατέ με νὰ συνθέτω μουσικὴν Κλειδοκρυμβάλου, εἶνε ὅ,τι δύναμαι νὰ κάμω».

Ὁ Σοπὲν πολὺ ὀλίγας γνώσεις ἀπέκτησε ἐκ τοῦ ἔξω κόσμου, πᾶν ὅ,τι ἔγραψε ἀνή-

ΟΙ „ΑΠΡΚΛΗΡΟΙ“

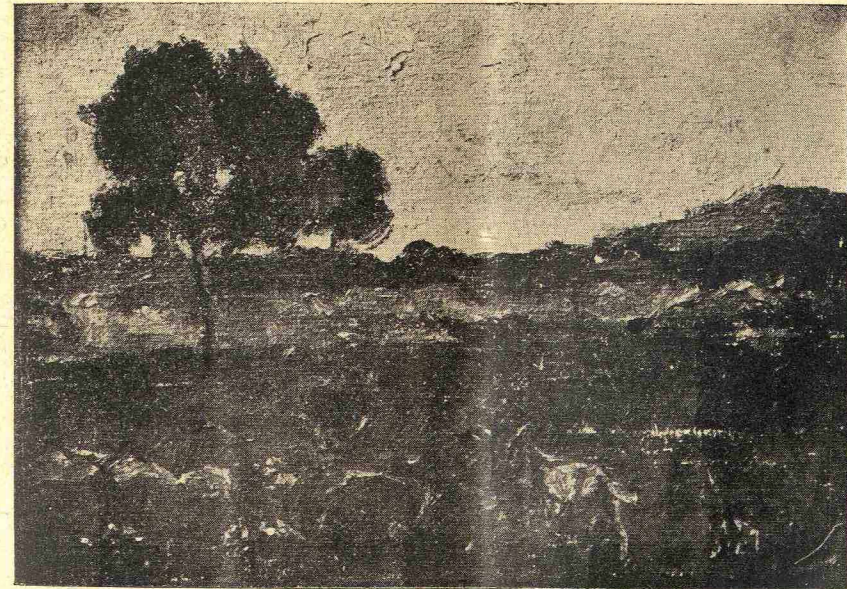
Ἀπὸ τὴν Καλλιτεχνικὴν Ἐκθεσιν Ν. Γεωργαντῆ

κει εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ἡ ιδιοσυγκρασία καὶ ἡ ἐθνικότης του, ἰδοὺ ὅλοι οἱ παράγοντες τῆς μεγαλοφυΐας του. Διέτρεξεν ὅλην τὴν κλίμακα τῶν περιπαθῶν, μελαγχολικῶν, ὑψηλῶν, εὐγενῶν, ζωηρῶν, ἐνθουσιωδῶν, ἡρωικῶν αἰσθημάτων... Παρατηρήσατε ποτὲ ὅτι ἡ ἀληθὴς μουσικὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκφράσῃ τὴν κακίαν οὔτε τὴν χαμέρπειαν; φυσικὰ ἐξαιρῶ τὴν μουσικὴν τοῦ θεάτρον· εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ μουσικὴ δυνατὸν νὰ εἶναι κακὴ, βρωμερὰ μάλιστα... ἀλλ' ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς εὐγενείας τοῦ ἡρωισμοῦ τῶν Polonaises, τοῦ ἀνηκούστου πλούτου τῶν ἰδεῶν, τῆς ὑπερεκχειλιζούσης φαντασίας τῶν Ballades τῆς περιπαθείας, τοῦ θελητήτρον, τοῦ τρόμου, οὗς εὗρισκει τις εἰς τὰς Nocturnes. ὦ! αἱ nocturnes! Τόνοι ἀτελευτήτου πάθους· μέτρα τινὰ ἄτινα οἷς ἀοκαλύπτουσιν ἀβύσσους, ἄτινα οἷς βυ-

θίζουσιν εἰς τὸ ἄπειρον· ὅποια δύναμις αἰσθήματος, φρικώδης ἀπελπισία, τρομερὰ ἀθυμία τοῦ θανάτου (πρώτη noct, op. 29) διακεκομμένα ἐκστάσεις λυγμῶν, θελκτικαὶ θωπεῖαι· καὶ πόσον τοῦτο εἶναι εἰλικρινές· πῶς αἰσθάνεται τις ὅτι εἶναι μία καρδιά ἣτις αἰμάσσει, ὅτι εἶναι μία ψυχὴ γεμάτη ἀπὸ περιπάθειαν; Εἶχεν ὁργανισμὸν τοσοῦτον εὐαίσθητον ὥστε νὰ βλέπῃ μύρια πράγματα ἐκεῖ ὅπου οἱ ἄλλοι δὲν ἔβλεπον τίποτε.

Ἐφοικία ἐκεῖ ὅπου οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἔμενον ἀπαθεῖς. Ἀληθῶς ὑπῆρξεν ἐξ ἐκείνων οἷτινες γεννῶνται ἵνα ὧσιν ἡ χαρὰ καὶ τὸ θέλητρον τῶν ὁμοίων των· ἀλλ' ἐπὶ ἀμοιβῇ ζωῆς πλήρους βασάνων, ζωῆς διακοπείσης ἐν τῷ ἄνθει της! Τὸ πνεῦμα τὸν ἐνέπνευσε, καὶ τοῦτο τὸν ἐξηγάνισεν.

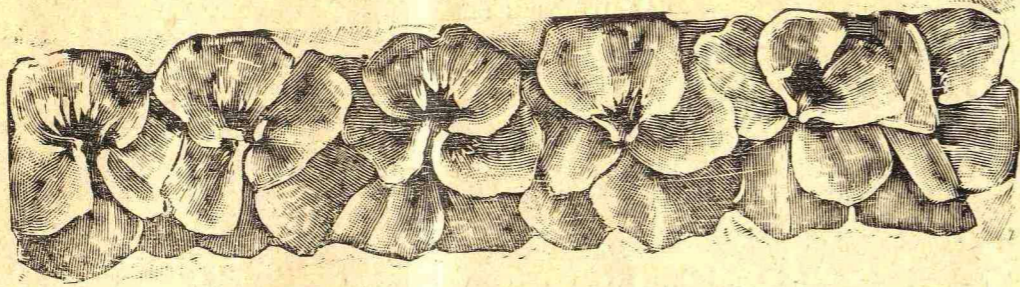
Σ. ΜΠΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

Ἔργον Α. Στεφάνου

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΤΟΠΕΙΟΝ

Καλλιτεχνικὴ Ἐκθεσις Ζαππείου

ΒΟΕΜΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

ΠΕΡΙ ΜΑΝΔΟΛΙΝΑΤΑΣ

Δὲν θὰ σχολιάσω τὰς νέας δάφνας μὲ τὰς ὁποίας μᾶς ἦλθε φορτωμένη ἡ Μαντολινάτα μας. Τὴν Βοεμικὴ τῆς Ἱστορίας θέλω νὰ διηγηθῶ, σὲ λίγες γραμμὰς ἐδῶ πέρα. Μιὰ ἱστορία ἐργασίας συστηματικῆς ἀκαταπονήτου, ἐργασίας μὲ ἰδρώτα, μὲ κόπους καὶ ἐπιμονήν.

Γιὰ νὰ γείνη ἡ Μαντολινάτα δὲν ἐχρειάσθησαν οὔτε κεφάλαια, οὔτε σινδρομαὶ Κυβερνήσεων, οὔτε ἰσχυροὶ φίλοι, οὔτε «εὐγενεῖς ὑποστηρικταί».

Δύο-τρεῖς νέοι μόνον, καλὴ καὶ ἀνοιχτὴ καρδιά, αἰσθητοὶ καλλιτεχνικὴ καὶ ἕνα πρῶτ' ἔπεσε μέσα εἰς τὰς Ἀθήνας, σὰν ἀπὸ τὸν οὐρανό, μιὰ ὀρχήστρα μαντολίνων, κιθαρῶν καὶ μαντολῶν...

Ἔχει περιέργον Μποεμικὴν ἱστορίαν ἡ Μαντολινάτα μας.

Πρὸ τινῶν ἐτῶν μαζευτήσαν τέσσαρες νέοι καὶ κατήρτισαν κουαρτέτο μὲ δύο μαντολίνα, μίαν μινδόλαν καὶ μίαν κιθάραν. Αἱ ἀνακρούσεις τοῦ κουαρτέτου — καθὼς λέγει ἡ γροπὴ ἱστορία τῆς — ἐγένοντο ἐν ἱεροκρυφίᾳ ἀπομονώσεως, μέσα εἰς ἕν δωμάτιον, ἐπίτηδες ἐνοικιασθέν. παρουσίᾳ μιᾶς λάμπας, ἐνὸς τραπέζιου, ἐνὸς ἀναλόγιου, ἔστι δ' ὅτι καὶ τοῦ γκαρσονιῶ τοῦ ἀπέναντι καφερείου τὸ ὅποσον διὰ τὰ φέρον ἕναν καφέ, ἐθιῶρει δικαίωμά του ἀναπαύρετον νὰ γίνῃ καὶ τζαμπατζῆς ἀκροατής.

Τὸ κουαρτέτο αὐτὸ εἶχε καὶ μαέστρο, εἶχε καὶ πυρῆνα δηλαδή, καὶ ἀφοῦ πυρῆν

ὑπῆρχε ἐοχηματίσθη σὲ λίγο καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα.

Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ἐγείναν πέντε, οἱ πέντε ἔξ, ἔπειτα προσετέθη καὶ ἕνας δημοσιογράφος καὶ ἕνας ζωγράφος καὶ ἐγείναν ὄλκι-ὄλοι ὀκτώ. Σὲ λίγο νὰ καὶ δύο μελετῶντες γιὰ τὰς γενικὰς ἐξετάσεις καὶ προετοιμαζόμενοι διὰ τὸ: «ὁ κάλλιστος καὶ θανμάσιος νέος δὸς χθὲς τὸς κ.τ.λ.» φοιτηταὶ δηλαδή, ἐν ὄλῳ δέκα.

Τὸ δωμάτιον δὲν τοὺς ἐχώρει πλέον καὶ κατελήφθη ἄλλο εὐρυχωρότερον, ἀπὸ τὸ ὅποσον ὁμως...ἐξεδιώχθησαν, ἀμέσως, τῆς σπιτονοικοκυρᾶς προτιμώσεως τὸν Μορφέα ἀπὸ τὴν Μουσικὴν.

Καὶ ἔτσι ἡ Μαντολινάτα ἕνα πρῶτ' ἐρέθη εἰς ἕν ὑπερῶν, τὸ ὑψηλότερον καὶ ἀρχαιότερον ὑπερῶν τῶν Ἀθηνῶν. Τὸ ὅλον τοῦ οἰκήματος ἔγραφε κάποιος μιὰ φορὰ, ἦτο σὰν ἕνα κῆτος ὄργανον, ἀπηχοῦν τὰς μελωδίας τῶν μαντολίνων καὶ τῶν...ἀνέμων.

Προσετέθησαν ἀκόμη ὀλίγοι μαντολινισταὶ καὶ κιθαρισταὶ—ἐρασιτέχνη πάντοτε—ἕνα ἀναλόγιον, ὀλίγα παληοκαθίσματα καὶ ἀνηριτήθη εἰς τὴν ὄροφὴν χοιροειδεστάτη πειρελαιούχος λάμπα, τεθείσης εἰς διαθεσιμότητα τῆς μικρᾶς ἐπιτραπέζιου.

Τὸ δωμάτιον οὕτω ἐφωτίζετο ὀλίγον ἀπὸ τὸ ἐρυθροῦν φῶς τῆς λάμπας. Σὲ λίγο καιρὸ τὸ ἕνα ἀναλόγιον ἐγείναν δύο, καὶ τῆ προσ-

θήκη μιᾶς σανίδος εἰς τὸ μέσον, ὅλη ἡ ὀρχήστρα ἐξοικονομήθη. Εἰς μίαν ὁμως πρόβαν ἠκούσθη τριγμὸς καὶ τὸ ἐν γροπῶν ἀναλόγιον κατέπεσεν θραυσθέντος τοῦ ποδός· ὁ μηχανικὸς τῆς παρέας περιέδεσεν ἀμέσως μὲ τὸ μαντιλί του τὸ τραῦμα, καὶ ἡ πρόβες ἐξηκολούθησαν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ λάμπα ἐχάλεσε, καὶ τὴν ἐπίτιμον θέσιν τῆς κατέλαβε ἕνα σπερματοσέτο...

Μιὰ φορὰ ὁ Μαέστρος ἐζήτησε τὸ καλαμάρι νὰ διορθώσῃ μίαν νόταν. Τὸ καλαμάρι εὐρέθη, ἀλλὰ ἦτο ἄχρηστον, διότι εἶχε χρησιμεύσει ὡς κηροπήγιον, μὴ ὑπάρχοντος ἄλλου τρόπου νὰ στηριχθῆ τὸ σπερματοσέτον.

Καὶ ἡ νότα ἔμεινε ἀδιόρθωτος....

Ἐκτὸς τούτου, ὅταν τὸ καλοκαίρι ἦλθε, διάφοροι συμμορίαὶ αἱμοβόρων ζωφίων ἐξερχομένων ἀπὸ τὰ χαλάσματα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὴν σκεβρωμένην ξυλείαν, περιεκύκλουν τοὺς καλλιτέχνας, ὅπως τὰ θηρία τὸν Ὀρφέα.

Κάποτε ἠκούσθη ἕνα φοβερὸ φάλτισο μιᾶς κιθάρας.

— Βρὲ τί κάνεις! ἐκράυασεν ὁ μαέστρος.

— Τί κάνω; Ντὸ βαρῶ. Ντὸ εἶνε γραμμένον.

Περίεργον!

Ὁ μαέστρος πλησιάσας ἐφύσησε τὸ ντὸ καὶ τὸ ντὸ... ἐξηφανίσθη.

Τί εἶχε συμβῆ; Ἐνα μικροσκοπικὸν αἱμοβόρον ζωφίον εἶχεν ἐπικαθήσει εἰς τὴν θέσιν τοῦ ντὸ ἐπὶ τοῦ πενταγράμμου καὶ ὁ κιθαριστής, ὡς ἐκ τοῦ ἀτελοῦς φωτισμοῦ ἐκλαβὼν αὐτὸ ὡς νόταν τὸ ἔπαιξε!

Ἐκτοτε καὶ ἐπειδὴ πολλὰ τοιαῦτα ζωφία ἐπέδραμον εἰς τὰ βιβλία, κινούμενα ἐκ φιλομούσου αἰσθήματος, ἐλήφθη πρόνοια νὰ...φυσῶνται τὰ κομμάτια πρὸς ἀποφυγὴν φάλτσων.

Παραπλεύρως τοῦ οἰκήματος τῶν μαν-

δολινιστῶν ἐνοικιάζοντο δωμάτια. Μίαν φορὰν κατέλαβον ἕνα ἐξ αὐτῶν δύο ἀνδριῶτες, οἱ ὁποῖοι ἐμάζευον ἐκεῖ τριακοντάδα φίλων τῶν βρακάδων κάθε βράδυ. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν οἱ μαντολινισταὶ ἐδοκίμαζαν μίαν Γερμανικὴν συμφωνίαν ἐκ τοῦ δωματίου ἠκούετο ὁ ἀκόλουθος ἦχος μιᾶς φουσαρμόνικας, χορὸς καὶ τραγοῦδι.

Ἦμπ' ὁ Ἰάννης σὸ καίτοι

Στὸ καίτοι!... Στὸ καίτοι

Ἦμπ' ὁ Ἰάννης σὸ καίτοι!

— Βρὲ παιδιὰ γιὰ τὸ Θεὸ πάψετε ἔχουμε πρόβες ἐδῶ!

— Ἰντα νὰ κάνουμε λέει; Τραγοῦδισας τσαὶ τραγοῦδί μας!

*

Αὐτὸς εἶνε ἐν ὀλιγίστοις ὁ γροπὸς βοεμικὸς βίος τῆς Μαντολινάτας.

Ὅλα τὰ τοιοῦτον εἶδους σωματεῖα τὰ ἴδια βάσανα περιᾶν. Καὶ τῆς Μαντολινάτας τὰ πρῶτα αὐτὰ βάσανα ἐξωραΐζοντο ἀπὸ τὴν νεανικὴν ψυχὴν τῶν Μαντολινιστῶν.

Εἶχε καὶ ἄλλας περιπετείας τὸ μουσικὸν αὐτὸ Σωματεῖον. Περιπετείας ποῦ εἶνε τέλεια ἔργα τοῦ Μωρζέ, περιπετείας αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἐξαιρετικῶς μίαν ὀραίαν ἀρχὴν δημουργίας.

Τώρα ἡ Μαντολινάτα δὲν εἶνε τὸ βοεμικὸν μουσικὸν σωματεῖον τοῦ ὑπερῶν. Τώρα εἶνε σωματεῖον ἐπίσημον, μὲ κανονισμὸν, μὲ ἔγγραφα, μὲ σφραγίδας, μὲ δόξα, μὲ στρατιᾶς ἀναλογίων, μὲ αἰθούσας συναυλιῶν, αἰθούσας μαθημάτων, κλητήρας, φράκα, πλούσιον φωτισμὸν, μὲ πολυτέλειαν. Σωματεῖον προσκαλούμενον εἰς Ἀγγυπτιον, παρακαλούμενον ἀπὸ τὴν Ὀδησοδὸν, ζητούμενον εἰς τὴν Βιέννην. Σωματεῖον ἀποσπᾶσαν ἐγκάρδια συγχαρητήρια τοῦ Βασιλέως τῆς πατρίδος τοῦ μαντολίνου καὶ τῆς κιθάρας, σωματεῖον μὲ βασιλικὰς προσκλήσεις, μὲ φήμην, μὲ ὄνομα παγκόσμιον, σωματεῖον μέγα, δαφροστεφές, ἐ-

θνικόν, σωματεῖον κατατροπῶσαν ὅλους τοὺς ἱστορικοὺς τῆς Μαντολινάτας κόσμου, σὲ μίαν τῆς Κρεμόνας νίκην.

Σωματεῖον ποῦ βγήκε ἔξω ἀπὸ τὰ στενὰ ἑλληνικὰ ὄρια καὶ ἐθάμπωσε τὸν κόσμον!...

Καὶ ὁ ἄτλας εἰς τὸν ὁποῖον κυρίως ὀφείλεται αὐτὸ τὸ μέγα ἔργον, ὁ μαέστρος, ἕνας διδάκτωρ τῶν... φυσικομαθηματικῶν, ὁ Ν. Λάβδασ, ὁ πυκρομάλλης αὐτὸς ὁ Ἑλληνόμορφος.

Ἐπὶ τινὰ καιρὸν τὸν διεξεδίκησε ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ μουσική. Μιὰ μέρα ἐκεῖ, δύο ἐδῶ, πρῶτα πᾶν ἔκανε τὸν μακαρίτη Χρη-

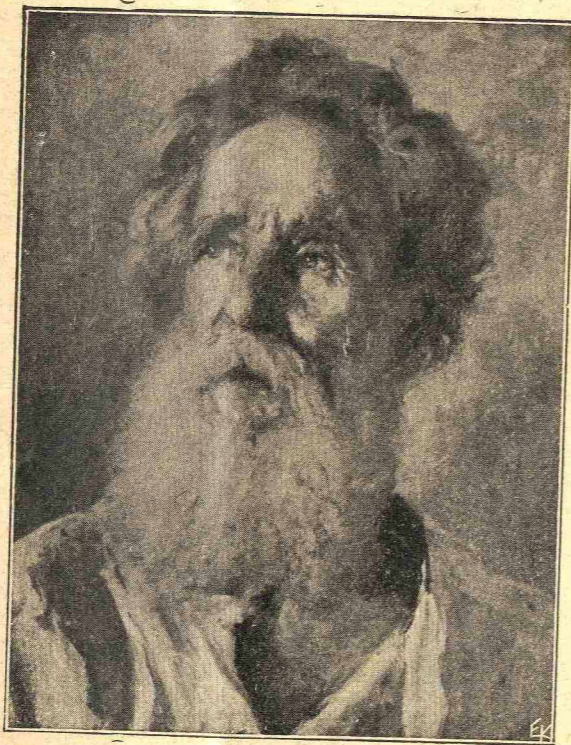
στομάνα νὰ τοῦ λέη ὅταν τὸν ἔβλεπε :

— Βρὲ μιρμπάντη ὄλο καὶ ἀπουσίες κάνεις !

Τέλος τὸν ἐκέρδισεν ἡ Μουσική. Συμβιβασμὸς δὲν χωροῦσι ! Τὸ χλώριον ἦταν ἀδύνατον νὰ ζήσῃ μὲ τῆς νότες, τὰ νάτρια μὲ τὸ μπεμὸλ καὶ τὸ ὑδροῦδιον μὲ τὰς μουσικὰς συμφωνίας ; . . .

Καὶ ἔτσι ἔχασεν ἡ ἐπιστήμη ἕνα καθηγητὴν σὲ κάποιον ἀπομεμακρυσμένο γυμνάσιο, ἐκέρδισεν ὅμως ἡ Ἑλλὰς μίαν Μαντολινάταν ! . . .

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΗ ΓΕΡΟΝΤΟΣ

(Ἔργον Μποκατσιάμπη)

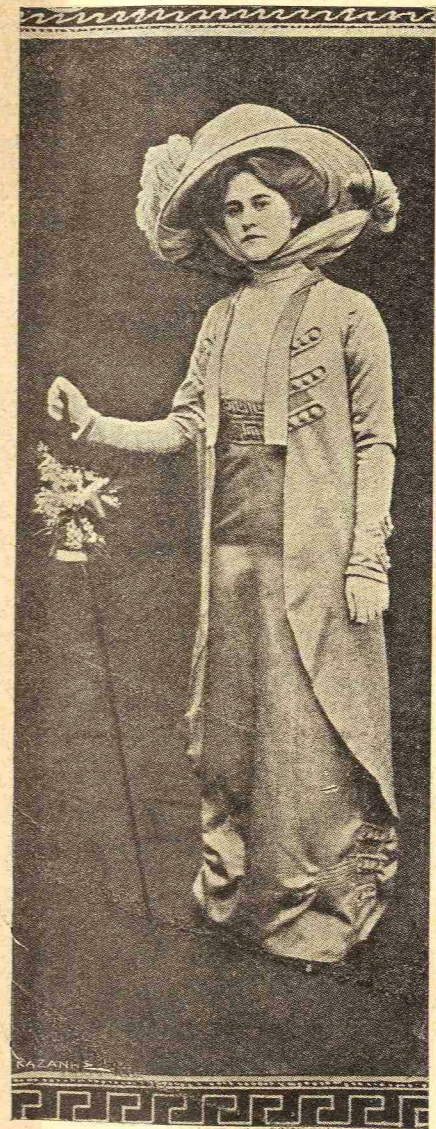
ΔΙΑ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΝ

Οὔτε ἄνθρωπος ὀπισθοδρομικὸς εἶμαι, ἀλλ' οὔτε καὶ ἄνθρωπος τῆς παλαιᾶς σχολῆς· ἀπ' ἐναντίας εἶμαι διασώτης ἐνθερμος παντὸς νέου καὶ σχέσιν ἔχοντος πρὸς τὸ ὠραῖον· ἡ παρατηρουμένη ὅμως σαφρὰ καὶ αἰσχροτάτη ὁδὸς τὴν ὁποίαν μὲ ἱλιγγιώδη ταχύτητα ἀκολουθοῦν τὰ θέατρα, μὲ ἀναγκάζει νὰ γράψω σήμερον τὰ κατωτέρω, τὰ ὁποῖα εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀντιπροσωπεύουν ὄχι μόνον τὴν ἰδικὴν μου ἰδέαν, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἔχεφρονούντος καὶ τιμίου οἰκογενειάρχου.

Δὲν ἰξεύρω διατί καθ' ἣν στιγμὴν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων γράφονται τόσα καὶ τόσα περὶ τῆς Γερμανικῆς μουσικῆς, ὅτι δηθὲν εἶναι καιρὸς πλέον, καὶ αἱ ὑπαίθριοι ὀρχήστραι νὰ ἀφήσουν τοὺς Bellini, Rossini, Verdi, Donizetti καὶ λοιποὺς καὶ νὰ στολίσουν τὰ προγράμματα τῶν μὲ ὀνόματα τῶν Mozart, Glück, Beethoven. Liszt καὶ τῶν ἄλλων Γερμανῶν, διατί ὅπως ἀντιθέτως δὲν φωνάζουν μὲ τὴν αὐτὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων τῶν καὶ διὰ τὸ θέατρον.

Πῶς δηλαδὴ ἡ ἐλαφρὰ, ἡ γλυκυτάτη, ἡ πεταχτή, ἡ γοητευτικὴ καὶ ἁρμονικὴ μουσικὴ τῶν Ἰταλῶν καὶ Γάλλων ἔπαυσε πλέον νὰ πλήττει εὐχαρίστως τὴν ἀκοήν των, καὶ ζητοῦν τὴν σοβαρὰν, σκυθρωπήν, μὴ καταληπτὴν δι' ὅλους καὶ φιλοσοφικὴν μουσικὴν τῶν Γερμανῶν, ἐνφ' ἀπ' ἐναντίας τὰ ὠραῖα νοήματα, αἱ ὑψηλαὶ ἰδέαι, τὰ ὠφέλιμα διδάγματα τῶν μεγάλων δραματικῶν ἔργων καὶ κωμω-

διῶν, ἤρχισαν νὰ σκοτίζουν τὸν ἐγκέφαλόν των καὶ ζητοῦν νὰ διασκεδάσουν

ΜΑΡΚΕΛΛΑ ΒΑΓΓΕ

Νέος ἀστὴρ τῶν Βιεννέζικων θεάτρων

βλέποντες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ἐκτι-
λυσσομένας τὰς πλέον αἰσχράς, φαύλους
καὶ ἀκολάστους σκηνὰς τοῦ Γαλλικοῦ καὶ
Ἀγγλικοῦ ἐλαφροῦ κόσμου, καὶ ἀκούον-
τες φράσεις διὰ τὰς ὁποίας ὁ ἀκροατὴς
τοῦ παρελθόντος, ὄχι μόνον θὰ ἔφριπτε,
ἀλλὰ καὶ θὰ ἔφρατε τ' αὐτιά του.

Ἀπορῶ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, μὲ τὴν ἐξέ-
λιξιν τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Μίαν
φορὰν, εἰς τὰ προγράμματα κάπου κάπου
ἐγράφετο «δὲν εἶναι διὰ κυρίας τὸ ἔρ-
γον» μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ἢ
νομιζομένη πρόοδος ἐπέτρεψεν εἰς τὰς
κυρίας τὴν εἴσοδον καὶ ἀπηγόρευσε ταύ-
την μόνον εἰς τὰς δεσποινίδας, ἐνφ ἢ
σημερινὴ ἐποχὴ τὴν ἀφίνει ἐλευθέραν
καὶ εἰς τὰς δεσποινίδας. Ὡ πρόοδος.
πρόοδος!

Ἀδιαφορῶ διὰ τὴν ιδέαν, τὴν ὁποίαν
οἱ χειραφετημένοι κύριοι καὶ κυρίαί θὰ
σηματίσουν δι' ἐμέ. Πρὸ μιᾶς τοιαύτης
αἰσχρᾶς καὶ φαυλεπιφαύλου ἐξελίξεως
πᾶς ἀγαπῶν τὸ ὠραῖον δὲν δύναται ἢ νὰ
διαμαρτυρηθῆ.

Νομίζω ὅτι καθ' ὄν χρόνον ἐν Ἀγ-

γλία συνιστῶνται σύλλογοι πρὸς ἀνύψω-
σιν τοῦ Ἀγγλικοῦ θεάτρου, ἀκούετε τοῦ
Ἀγγλικοῦ θεάτρου! στὴν Ἑλλάδα ὅπου
τὸ ὠραῖον ἐσελάγιζε, ὅπου τὰ τόσα ἐρεί-
πια ἐνθυμίζου ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν μίαν
ἐνδοξον καὶ τιμημένην ἐποχὴν, εἶναι ἐν-
τροπὴ μας νὰ παίζωνται ἀπὸ σκηνῆς ἔρ-
γα, ἢ ὑπόθεσις τῶν ὁποίων ἐκτιλύσεται
εἰς οἴκους δὲν ἰξεύρω ποίου εἴδους καὶ
τὰ ὁποία στολίζονται μὲ τόσα ἐλεεινά,
ἄνοστα καὶ ζεσχισμένα καλαμπούρια.

Ἄλλ' ἐὰν ἢ καθημερινὴ δημοσιογρα-
φία, ἢ ὁποία ἐξονυχίζει τὰ πάντα καὶ
σχολιάζει τὰ πάντα δὲν ἐκτελέσῃ τὸ κα-
θῆκον της, ἢ ἀτυνομία ὅμως πρέπει
κατὰ τὴν ἀρξασμένην θερινὴν περίοδον
νὰ ἐξασκήσῃ αὐστηρὸν ἔλεγχον εἰς τὴν
ἐκλογίαν τῶν διαφόρων ἔργων, ἵνα μὴ
παριστάμεθα θεαταὶ δραμάτων ἢ κωμω-
διῶν, αἱ ὁποῖαι χωρὶς νὰ ἐπιδιώκουν κα-
νένα καλὸν σκοπὸν, ἀπ' ἐναντίας συν-
τείνουν εἰς τὴν στρέβλωσιν τῆς ἠθικῆς
κοινωνίας.

ΘΕΟΔ ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΠΑΡΙΣΙΟΙ. — Ὁ Γουσταῦος Μάλλερ κατό-
πιν τῆς λαμπρᾶς ἐπιτυχίας ἣν ἔσχεν ἐνταῦθα
ἢ μεγάλη συμφωνία του μὲ τὴν χορῳδίαν,
ἐργάζεται τώρα ἐπὶ ἐνὸς λυρικοῦ δράματος
τοῦ ὁποίου ἤρωσ εἶνε ὁ Θησεὺς ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἀθηνῶν ὅστις ἐφόνευσε τὸν Μινώταυ-
ρον, ἐγκατέλειψε τὴν Ἀριάδνην εἰς τὴν νῆσον
Νάξον καὶ ἀφοῦ προσέβαλε σφοδρῶς τὸν
Πλούτωνα, κατεδικάσθη νὰ μείνῃ καθήμενος
αἰωνίως εἰς τὸν Ἄδην. Ὁ Μάλλερ ἔγραψεν
ὁ ἴδιος καὶ τὴν ὑπόθεσιν.

— Ἀφίκετο ἐνταῦθα πρὸ ἡμερῶν ἢ διὰ-
σημος κλειδοκυμβαλίστρια Βάντα Λαντόφσκα
κατόπιν ἐπταμήνου περιουσίας ἀνὰ τὴν Ἰ-
σπανίαν, Πορτογαλίαν, Γερμανίαν, Αὐ-
στρίαν καὶ Ρωσσίαν μέχρι τοῦ Ἀστρακάν.
Ἡ μεγάλη καλλιτέχνης θὰ παραμείνῃ μέχρι
τέλους Μαΐου, ὅποτε θὰ ἐπανέλθῃ εἰς Γερ-
μανίαν ἵνα συμμετάσῃ εἰς τὰς αὐτόθι διορ-
γανουμένας κατὰ διετίαν ἑορτὰς εἰς ἀνάμνη-
σιν τοῦ Ἰω. Σεβ. Μπάχ.

— Κατόπιν ἀποφάσεως τῆς γενικῆς Συ-
νελεύσεως τῆς Ἑταιρίας τῶν Συναυλιῶν
Ed. Colonne διωρίσθη παμψηφεί ὁ δια-
πρεπὴς μουσουργὸς Gabriel Piernè διευ-
θύντης τῆς ὀρχήστρας τῶν συναυλιῶν τού-
των, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποθανόντος
μεγάλου διδασκάλου Ed. Colonne.

BIENNE. — Ὁ φαρμακοποιὸς Παῦλος
Κάλλερ ἐκληροδότησε τὸ φαρμακεῖον του
μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαρχόντων εἰς τὸ τα-
μεῖον νῶν συντάξεων τῶν ἠθοποιῶν. Ὁ
Αὐτοκράτωρ ἐδέχθη τὴν δωρεὰν ταύτην.

— Ἡ φιλαρμονικὴ Ἑταιρία ἐώρτασε πρὸ

ὀλίγων ἡμερῶν τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς
ιδρύσεώς της.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἔλαβε χώραν με-
γάλη συναυλία ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δια-
κεκριμένου μαέστρου Βαϊνγκάρντερ, καθ'
ἣν παρέστη ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας
Φραγκίσκος Ἰωσήφ μεθ' ὄλων τῶν Αὐλι-
κῶν του.

Τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας περιελάμ-
βανε τὸ Te Deum τοῦ Μπροῦκνερ καὶ τὴν
9ην συμφωνίαν τοῦ Μπετόβεν. Ἡ ἐκτέλε-
σις ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἦτο τελεία καὶ με-
γαλοπρεπεστάτη.

— Ἡ πρωτεύουσα τῆς Αὐστρίας εἶναι
πράγματι ἢ μόνη πόλις ὅπου ἀκούει κανεὶς
περισσότερη μουσικὴ ἀπὸ κάθε ἄλλο μέρος
καὶ ἢ ποιότης δὲν εἶναι κατωτέρα τῆς ποσό-
τητος. Αἱ αἴθουσαι τῶν συναυλιῶν ἦσαν ἀ-
σφυκτικῶς γεμάται τόσον διὰ τὸν Ysaye ὅ-
σον καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ἐκτελεστάς.

BENETIA. — Τὸ θέατρον «Fenice» διὰ τὰ
ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ
ἐκτὸς τοῦ πρώτου ἔργου τοῦ Ροσσίνι καὶ
μίαν ἐπανάληψιν μὲ τὸν «Κουρέα τῆς Σε-
βίλλης» ὅστις δὲν ἐπαίχθη ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ
ἔτους 1873.

ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ. — Κάποια πολὺ γνωστὴ
αἰοιδὸς ἢ Δις Βάλκερ κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ
πλημμελιοδικείου εἰς ἑκατὸν μάρκα πρό-
στιμον ἢ δέκα ἡμέρας φυλάκισιν, διότι ἀ-
πεκάλεσε βλακώδη σκηνακίην τινὰ κίνησιν
τὴν ὁποίαν τῇ ὑπέδειξεν ὁ σκηνοθέτης
Ἑρμαν Γκοῦρα.

Βλέπετε ότι εις την Γερμανίαν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σκέπτεται κανεὶς μεγαλοφώνως.

ΜΙΛΑΝΟΝ.— Τὸ θέατρον τῆς Σκάλα ἐκλείσεν τὰς πύλας του κατόπιν μιᾶς ἀξιοδρηνήτου θεατρικῆς περιόδου.

ΜΟΝΑΧΟΝ.— Κατηρίσθη ἤδη ὁριστικῶς τὸ πρόγραμμα τῶν ἑορτῶν Ριχάρδου Στράου ἀϊτινες θὰ λάβωσι χώραν κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα Ἰούνιον. Ἐκτὸς τοῦ ἰδίου Στράου ὅστις θὰ συμμετάσχη ὡς διευθυντῆς Ὁρχήστρας, προσεκλήθησαν νὰ λάβωσι μέρος, ὁ μέγας μαέστρος Μότλ καὶ ἡ μεγάλη φιλαρμονικὴ τῆς Βιέννης. Αἱ ἑορταὶ θὰ τελειώσουν δι' ἐνὸς μεγάλου συμποσίου πρὸς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου διδασκάλου.

— Ἐσχάτως ἔλαβε μέρος εἰς μίαν ματινὴν τοῦ Ὁδείου ἡ Δίς Θάλεια Πανιᾶ πρόφην μαθήτρια τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν, ἣτις ἐπέσπασε τὰ συγχαρητήρια πάντων τῶν παρισταμένων διὰ τοῦ Scherzo τοῦ Μπράμς.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ.— Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς προσεχούσης θεατρικῆς περιόδου θὰ ἀναβιβασθῆ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς Ὁπερὰ τὸ νέον ἔργον τοῦ Λεονκαβάλλο «Μαја» γερμανιστί.

Τὸ νέον ἔργον τοῦ Ριχάρδου Στράου «Ὁ Ἰππότης τῶν ῥόδων» θὰ παρασταθῆ κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ θέατρον τῆς Δρέσδης καὶ κατόπιν εἰς τὴν Ὁπερὰ τοῦ Μονάχου.

— Τὸ τέλος τῆς μουσικῆς περιόδου ὑπῆρξεν ἐξόχως εὐνοϊκὸν διὰ τὴν Γαλλικὴν τέχνην. Μουσουργοὶ καὶ βιρτουόζοι διέπρεψαν περισσότερο ἢ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, ὁ δὲ τύπος, πρᾶγμα πολὺ παράδοξον, ἐφάνη ἀρκετὰ εὐμενῆς.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ.— Ὁ Καροῦζο ἔκαμε ἀνανέωσιν τοῦ συμβολαίου του διὰ μίαν ἔτι τετραετίαν μετὰ τῆς διευθύνσεως τῆς αὐτόθι Ὁπερὰ.

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ.— Ὁ σεβαστὸς μουσουρ-

γὸς Κάρολος Γκόλντμαρκ ἐώρτασε πρὸ ἡμερῶν τὴν ὀγδοηκονταετηρίδα του. Λέγουν ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ ἀπολαύη πλήρους ἐνεργείας τῶν καθηκόντων του· ἐργάζεται δὲ ἐν σπουδῇ ὅπως ἀποτελειώσῃ τὸ νέον του μελόδραμα τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ νὰ ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς κατὰ τὴν προσεχῆ χειμερινὴν περίοδον.

ΑΘΗΝΑΙ.— Τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν τῇ προτάσει τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Γ. Ν. Νάζου, διώρισεν ἐπιτροπὴν ἣτις δέον κατ' ἔτος νὰ περιέρχεται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὰς διαφόρους ἐπαρχίας καὶ νὰ περισυλλέγῃ τῇ βοήθειᾳ ἐνὸς φωνογράφου ὅλα τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

Ἡ ἐργασία αὕτη θὰ γίνεταί εἰς ἀμφοτέρους τὰς γραφὰς (Βυζαντινὴν καὶ Εὐρωπαϊκὴν), κατόπιν θὰ ψάλλωνται ταῦτα ὑπὸ τῶν χωρικῶν εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ φωνόγραφον καὶ θὰ καταμετρηθῆ ἡ ρυθμικὴ αὐτῶν ἀγωγή. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὸν διευθυντὴν τοῦ Ὁδείου κ. Γ. Ν. Νάζον καὶ τὸν καθηγητὴν τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς κ. Κ. Ψάχον.

— Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἐν τῇ ἀγαστῇ αὐτοῦ μερίμνῃ πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς καθαρᾶς Βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν τοῖς ναοῖς τῆς πρωτευούσης, διώρισε δεξιὸν ἱεροψάλτην τοῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τὸν ἀριστοῦχον τῆς ἐν τῷ Ὁδεῖῳ Βυζαντινῆς σχολῆς καὶ βοηθὸν διδάσκαλον ἐν αὐτῇ κ. Νικ. Παπᾶν, ὅστις καταρτίσας χορὸν ἐκ μαθητῶν τῆς σχολῆς καταγοητεύει τὸ πολυπληθὲς ἤδη τοῦ ναοῦ ἐκκλησίασμα.

— Κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Ἰουνίου θὰ δοθῆ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὁδείου μεγάλη καὶ ὅλως πρωτότυπος συναυλία Βυζαντινῶν καὶ δημοτικῶν ἀσμάτων συμμετεχούσης τῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὁδείου καὶ τῆς μικτῆς αὐτοῦ χορῳδίας. Τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας εἶναι πλουσιώτατον καὶ λίαν ἐν-

διαφέρον. διὰ πάντας. Περὶ τῆς συναυλίας ταύτης τὰ δέοντα θὰ γράψωμεν ἐν τῷ προσεχῆ τεύχει.

— Αἱ ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις τοῦ Ὁδείου ἤρχισαν τὴν 9 Μαΐου καὶ θὰ λήξουν τὴν 12 Ἰουνίου ἔ. ἔ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΑΓΡΟΣ Α. Στεφάνου. - ΑΠΟΚΛΗΡΟΙ Ν. Γεωργαντῆ.

Ἡ πρόπῃ διπλωματοῦχος Ἑλληνίς γλύπτρια δεσποινίς Ἀγγελικὴ Στεφάνου, ἣτις πολλάκις μετέσχε δι' ὠραίων προτομῶν εἰς τὰς ἑλλην. καλλιτεχνικὰς Ἐκθέσεις ἐπεδόθη ἤδη εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Μαθήτρια τοῦ κ. Ἰακωβίδου, ἐπεδόθη ἰδίως εἰς τὴν τοπειογραφίαν, ἐν δὲ τῶν ὠραιότερων τοπειῶν τῆς εἶνε ὁ «Ἀγρὸς», ὅστις ἐξετέθη εἰς τὴν Καλλιτ. Ἐκθεσίν τοῦ Ζαπλείου ἐφέτος.

Ἐκ τῶν γλυπτικῶν ἔργων τῆς αὐτῆς ἐκθέσεως ὑπερέχει τὸ ὠραῖον σύμπλεγμα γραίας τυφλῆς, ὀδηγουμένης ἐκ τοῦ μικροῦ ἐγγόνου τῆς, ἔργον τοῦ κ. Νίκου Γεωργαντᾶ, ὅστις διακρίνεται διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἐμπνευσμένος ἐκ τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Οἱ «Ἀπόκληροι» ἐκρίθησαν εὐμενέστατα ὡς ἔργον χαρακτηριστικὸν καὶ τεχνικώτατον.

Ο ΤΣΑΡΟΣ ΚΑΙ Η ΧΟΡΕΥΤΡΙΑ

Νικόλαος ὁ II ἦτο ἕνας καλὸς οἰκογενειάρχης καὶ παραδειγματικὸς σύζυγος, ἀλλ' ὁ Νικόλαος ὁ I ἦτο σωστὸς Δὸν Ζουάν. Συχνὰ ἔκαμε τὸν περίπατόν του εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ Πάρκα τῆς Πετροπόλεως, ὁπότε ἡμέραν τινα παρετήρησε μίαν νεάνίδα ἣτις ἦτο ἀρκετὰ εὐειδής· ἔκτοτε τὴν συνήντα ἐπανειλημμένως. Κάποτε ἀπεφάσισε νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, τῇ ἐμειδίασε, καὶ αὕτη ἀπήντησεν εἰς τὸ μειδιάματά του, προσθέτουσα ὅτι ἦτο κόρη ἐνὸς πτωχοῦ καθηγητοῦ τῆς Γερμανικῆς πολὺ κωφοῦ καὶ ὅτι ἔξει παραδίδουσα μαθήματα μουσικῆς.

Ἐξ ἄλλου ὁ Τσάρος τῇ διηγήθη ὅτι ἦτο ἀξιωματικὸς εἰς τὴν φρουρὰν καὶ τῇ ἐζήτησε τὴν ἀδειαν νὰ τὴν ἐπισκεφθῆ. Ἡ νεάνις κατ' ἀρχὰς ἐφάνη δυστάζουσα, κατόπιν ὅμως ὑπεχώρησεν εἰς τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν. Τὴν ἐπαίριον ὁ Τσάρος μετέβη εἰς τὸν οἶκον τῆς πρὸ τῆς προσδιορισθείσης ὥρας· ἀλλ' ὁ ὑπηρέτης ἠρνήθη νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ τὴν εἴσοδον λέγων ὅτι ὁ κύριός του δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν δεχθῆ.

— Μὰ γιατί; — Διότι περιμένουν κάποιον μεγαλόσχημον.

— Ἀπατάσαι, ἔμένα περιμένουν.

— Πῶς; Σεῖς λοιπὸν εἴσθε ὁ Τσάρος; λέγει ἐν συγχύσει ὁ ὑπηρέτης. Εἰσέλθετε λοιπόν. ! Ὅλα εἶνε ἔτοιμα. Ἠγόρασα φρούτα, σαμπάνια καὶ γλυκίσματα,

— Ἀλλὰ ποῖος σοῦ εἶπε πῶς θὰ εἶρχετο ὁ Τσάρος;

— Διάβολε! Ἡ Ματμαζέλ.

Ὁ Τσάρος ἀντιληφθεὶς τὸ πάθημά του ἐπῆρε πόδι καταβαίνων τὰς σκάλας δύο, δύο.

— Φεῦγετε; Τί νὰ εἰπῶ εἰς τὴν δεσποινίδα ἐφώνωζεν ὁ ὑπηρέτης. Ὅτι εἶναι γιὰ τὰ πανηγύρια. Καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν.

Κατόπιν ὁ Τσάρος ἔμαθεν ὅτι ἡ ὠραία μικρὰ ἦτο χορεύτρια εἰς τι μικρὸν θέατρον.

Τὰ Γερμανικά, ὁ κωφὸς πατήρ τῆς, τὰ μαθήματα τῆς μουσικῆς καὶ ὅλα αὐτὰ ἦσαν παραμύθια.

ΑΙ ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ

ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν ἐνδιαφέρουσα ὑπῆρξεν ἡ τελευταία συναυλία τῆς ὀρχήστρας καὶ τῶν μαθητῶν τοῦ Ὁδείου καθόσον τὸ πρόγραμμα ἀπετελεῖτο ἐξ ἔργων πραγματικῶς μεγίστης μουσικῆς ἀξίας.

Ἡ μεγάλη συμφωνία εἰς ρε μείζον τοῦ Sgambatti εἶναι ἐκ τῶν ἔργων ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦσι στιβαρὰν χεῖρα διευθύνσεως καὶ ἐκτελεστὰς ἀρτίως μεμορφωμένους· καὶ ἐν τούτοις χάριν εἰς τὸν κ. Marsick ἡ ἐκτέλεσις ὑπῆρξε τελεία ἐὰν ἐπιτρέ-

πηται η λέξις αυτη εν τη τέχνη. Η ερμη-
νεία αξία μεγάλου μαέστρου αφήκε να υπο-
νοηθῆ τόσον η καλαισθησία ης εμφορεῖται
οὔτως ὅσον και ο ζῆλος ὃν κατέβαλεν πρὸς
τελειωτέραν σπουδὴν τοῦ ἔργου.

Η Δεσποινὶς Γεννάδη εἰς τὸ Lohengrin
τοῦ Wagner και τὴν Σερενάταν τοῦ Strauss
ἔδειξεν προσόντα ἰδιαιτέρα διὰ τὴν ἀπόδο-
σιν τοιούτων ἔργων ἅτινα και φωνὴν ἐκτά-
κτως μορφωμένην ἀπαιτοῦσιν και ἐκτέλεσιν
λεπιοτάτην εἶμεθα τόσῳ ὀλίγον συνειδι-
σμένοι ἄλλως τε καὶ ἀκούωμεν Wagner,
και ἔχομεν τόσους ὀλίγους καλλιτέχναι, ἵνα
μὴ εἶπω καιένα, δυναμένους καὶ ἐκτελέσω-
σιν ἔργα αὐτοῦ, ὥστε δὲν δυνάμεθα ἢ καὶ
τὴν συγχαρῶμεν και καὶ τὴν συστήσωμεν ὅπως
ἐγκύβη μετὰ ζήλου εἰς τὴν σπουδὴν τῶν
ἔργων τοῦ μεγάλου τούτου διδασκάλου τῆς
Τευτονίας.

Διὰ τῆς Fuga τοῦ Bach εἰσῆλθομεν εἰς
ἄλλην μουσικὴν ἀτμόσφαιραν ἢ ἐνορχήστρω-
σις ἀρκετὰ λεπτὴ και ὀφειλομένη εἰς τὸν
Γερμανὸν Dnelshauers μᾶς παρουσίασε τὸ
ἔργον ὑπὸ μορφὴν ὅπως ἀλλοίαν ἀρ' ἥς εἶ-
μεθα συνειδησμένοι καὶ τὸ ἀκούωμεν. Δὲν
σᾶς φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι θὰ ἦτο προτι-
μώτερον καὶ ἀφίνονται ἄδικτα τὰ μεγαλο-
πρεπῆ ταῦτα μνημεῖα τῶν προδρόμων τῆς
νεωτέρας τέχνης ;

Ἀλλὰ ἰδοὺ και πάλιν Wagner, δι' ὁρχή-
στραν τὴν φρονὴν αὐτὴν. Η εἰσαγωγή τῆς
III πράξεως τοῦ μελοδράματος «Triotan
et Jseult» εἶναι ἐκ τῶν ἔργων ἅτινα ἀποδει-
κνύουσιν πόσον ὁ κολοσσὸς οὔτως τῆς τέ-
χνης ἡμῶν ὠφελήθη ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν
μαθημάτων ἅτινα ἠκολούθησεν ἐν τῷ Πα-
ρεισιτημίῳ τῆς Δεινίας ἢ μουσική, μου-
σικὴ βαθυτάτη, δυνάμεθα καὶ εἶπωμεν σκο-
τεινὴ και ὄχι εἰς ὅλους προσοιτὴ εἶναι τὸ
καθαρώτερον ὑπόδειγμα τῆς προγραμματι-
κῆς μουσικῆς τὸ solo τοῦ ἀγγλικῆ κέρα-
τος ὅπερ ἐπιστέφει τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην

εἶναι πραγματικῶς ἀριστούργημα ἐν τῷ
εἶδει του.

Η εἰσαγωγή τοῦ «Πειράμου και Θίσβης»
παρουσίασε διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸ ἑλλη-
νικὸν κοινὸν τὸν Γάλλον μουσοῦργον Ed.
Tremisot δρῆλομεν καὶ ὁμολογήσωμεν ὅτι
ἢ μουσικὴ του πλουσία εἰς μελωδίαν εἶναι
ἐξ ἐκείνων αἵτινες πάντοτε θέλγουσι τὸ
ἀκροσῆριον ἢ interpretation θαυμασία
διατρανοῖ ἅπαξ ἔτι πόσον ὁ κ. Marsick δύ-
ναται καὶ εἰσδόσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν συμπα-
τριωτῶν του.

Η συναυλία τῶν μαθητῶν ἢ δοθεῖσα τῇ
25 Ἀπριλίου μᾶς παρουσίασεν ἀρκετὰ τα-
λέντα και μαθητὰς φιλοτίμους.

Η σονάτα διὰ βιολίον και κλειδοκμβά-
λον τοῦ Σλαύου συνθέτου Nédbal εἵτυχε
πολὴ καλῶν ἐκτελεστῶν. Η δεσποινὶς Κο-
ψίδα θὰ τὸν ἠγχαρίσται βέβαια και αὐτὸν
διὰ τῆς λαμπρᾶς τῆς ἐκτελέσεως και ἢ δε-
σποινὶς Παπαχατζῆ διὰ τῆς ἀκριβοῦς και
λεπτῆς συνοδείας τῆς.

Η δεσποινὶς Ἀλ. Πίστη ἐξετέλεσε πολὴ
ὠραία τὸ Α' μέρος τοῦ κοντσέρτου εἰς τὸ
ἔλασσον τοῦ Beethoven εὔγε εἰς αὐτὴν,
ὅσον και εἰς τὴν συνοδούσασαν διὰ δευτέρου
κλειδοκμβάλου δεσποινίδα Ν. Ραφαήλ.

Ο κ. Κόντης, καθηγητὴς τοῦ βιολίου ἐν
τῷ Ὁρειῷ Βόλον, και διπλωματοῦχος τοῦ
Ὁρειῶν Ἀθηνῶν, παρουσίασεν εἰς τὸ κοι-
νὸν μας ἓνα πολὴ καλὸν και πολλὰς ἐλπίδας
διὰ τὸ μέλλον δίδοντα βιολιστὴν τὸν κ. Ἀδ.
Ὁριέμα ἢ ἐκτέλεσις τῆς σονάτας εἰς ρε
ἔλασσον τοῦ Rust και τῆς Polonaise
brillante τοῦ Wieniawsky ἀπέδειξε τὰ
πολλὰ προσόντα, ἅτινα κέκτηται ὁ νεαρὸς
οὔτως καλλιτέχνης.

Η δεσποινὶς Μ. Ἀγελάστου ἔψαλε μίαν
μελωδίαν ἐκ τῆς Δημιουργίας τοῦ Haydn.
Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δεσπ. Ραφαήλ δὲν δυ-
νάμεθα ἢ καὶ ἐπενφημήσωμεν, τὸ Allegro
de concert τοῦ E. Guiraud πολὴ ὠραία
ἀποδοθὲν, με πολλὴν λεπτότητα και χάριν.

Τέλος, ἐπιτυχὲς κλοῦ ἀπετέλεσεν τὸ con-
certo Rubinstein ὅπερ ἐξετέλεσεν ἢ δε-
σποινὶς Ὁλ. Δάππα.

Ἐν μέγα εὔγε εἰς ὅλους.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1910

Table with 3 columns: ENERGETIKON, 30 Ἀπριλίου 1910, 31 Μαρτίου 1910. Rows include Ταμείον, Εξωτ. λ|όμοι, Δάν., Ομολ., Γεωργικόν Θεσσαλικόν δάνειον, Εντοκα γραμμάτια, Προξοφλήσεις, Καθυστερήσεις, Δάνεια, Χορηγήσεις, Καθυστερήσεις, Μετοχαί, Συμμετοχή, Ομολ., Καταστήμ. Τραπεζ., Ἀπαιτήσεις, Εξόδα, Διαφόροι, Λογαριασμοί, Λογαριασμοὺς, Εξαγορά, Διαφόρα.

Table with 3 columns: ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ, 30 Ἀπριλίου 1910, 31 Μαρτίου 1910. Rows include Μετοχικὸν κεφάλαιον, Ἀποθεματικὰ κεφάλαια, Τραπεζικὰ γραμμάτια, Κερματικά γραμμάτια, Καταθέσεις, Ἐπιταγαί, Μερύματα, Διεθ. Οίκ., Ὑπηρεδία, Ὑπηρεδία, Καταθέσεις, Εντ. κατ. Δημ., Καταθέσεις, Λαχειοφόρον δάνειον, Ὑπηρεδία, Καταθέσεις, Διαφόροι, Διαφόρα.

Ἐν Ἀθηναῖς, τῇ 14 Μαΐου 1910. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ

ΝΙΚ. ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ὁδοντοίατρος χειρουργός.
Ὁδὸς Ἐρμού 46

**ΧΡΩΜΑΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
& ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΒΕΡΝΙΚΙΩΝ**

Μ. Β. ΞΑΝΘΑΚΗ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1845

Ὁδὸς Ντέκα 13 (πλησίον Μηροσάλευς)

ΑΘΗΝΑΙ

Ἄπαντα τὰ εἶδη Ζωγραφικῆς
καὶ Πλαστικῆς ὡς καὶ Μηχανὰς
πυρογραφίας.

Δ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ & ΠΑΙΔΙΑΟΣ

32 — Ὁδὸς Ζώνωνος — 32.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἔτος Ἐννατον

Διευθυντής: Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μελέται φιλολογικαὶ καὶ καλλιτε-
χνικαί. — Συνεργασία ἐγκρίτων λο-
γίων. — Εἰκόνες ἔργων Ἑλλήνων
καὶ ξένων καλλιτεχνῶν.

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ φρ. 12-

Γραφεῖα ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α.

Π. ΔΗΜΑΣ & Α. ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ Δ' ΕΛΛΑΔΑ

ΚΑΙ ΚΡΗΤΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 9

ΑΘΗΝΑΙ

	ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΠΛΗΡΕΣΤΑΤΗ	
ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ, ΦΩΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΤΛ.	Δ. Π. ΒΑΣΙΛΕΪΔΗΣ ΙΑΤΡΟΣ Ὁ μόνος εἰδικῶς σπουδῶσας Φυσικο- θεραπείαν, διευθυντῆς τοῦ ΠΡΩΤΟΥ καὶ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΥ ἱατρικοῦ Φυσικο- θεραπείας ἐν Ἑλλάδι.	ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ, ΘΕΡΜΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΠ.
	ΑΡΘΡΙΤΙΚΑ	
	(ἅπασαι αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ ἀρθριτισμοῦ, ἥτοι ρευματισμοί, ἀρθριοσκήρω- σις, ἠμικρανία, ἐκζέματα, νευ- ρασθένεια κλ. κλ.)	
	10-12 Π. Μ. ΚΑΙ 3-6 Μ. Μ.	
	3, ΟΔΟΣ ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ, 3	
	ΡΑΔΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ (ΕΦΑΡΜΟΓΑΙ ΡΑΔΙΟΥ ΚΑ)	

Ι. Β. ΔΕ-ΚΑΡΛΗΣ

Ἐπιδιορθωτῆς κλειδοκυμβάλων καὶ
ὀργάνων ἀνεγνωρισμένους διὰ Βασιλ.
Διατάγματος τῆς Α. Μ. Γεωργίου Α'
Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος. Ὡς καὶ χορ-
διστῆς τῶν κλειδοκυμβάλων τοῦ Ὀ-
δείου.

Ὁδὸς Ρ. Παλαμῆδου ἀριθ. 2

Πάροδος ὁδοῦ Σαρρῆ